

145. מכתבו האחרון של שמואל זיגלבוים*

11 במאי, 1943

לכבוד

אדון נשיא הריפובליקה הפולנית

ולאדיסלאב ראצ'קביץ'

ראש הממשלה

הגנראל ולאדיסלאב שיקורסקי

אדוני הנשיא,

אדוני ראש הממשלה,

אני מרשה לעצמי להפנות לאדונים את דברי האחרונים, ובאמצעותכם אל הממשלה הפולנית ולציבור הפולני, לממשלות ולעמים של בעלות-הברית, למצפון העולם:

מן הידיעות האחרונות שהגיעו מפולין נובע ללא צל של ספק, שהגרמנים רוצחים עתה באכזריות בלתי מרוסנת את שרידי היהודים בפולין. מאחורי חומות הגיטאות מתחוללת עתה המערכה האחרונה של הטרגדיה, שאין לה תקדים בהיסטוריה.

האחריות לפשע של רציחת הלאומיות היהודית בפולין מוטלת בראש ובראשונה על המבצעים עצמם, אך בעקיפין רובצת היא גם על האנושות כולה, על עמי בעלות הברית וממשלותיהן, אשר לא נקטו עד היום בשום מעשה ממשי בכדי לבלום פשע זה. עליידי התבוננות פסיבית ברצח מיליונים חסרי מגן – ילדים, נשים וגברים מעונים – הם נעשו שותפים לאחריות.

עלי לקבוע שאף על פי שהממשלה הפולנית תרמה במידה רבה להתעוררות דעת הקהל בעולם, הרי לא עשתה די. היא לא עשתה מעשה בלתי שגרתי, שיהא הולם את ממדי הטרגדיה המתחוללת בפולין. מתוך קרוב ל-3.5 מיליון יהודים פולנים ומכ-700,000 יהודים שגורשו לפולין מארצות אחרות, חיו עדיין באפריל ש"ז על-פי הנתונים הרשמיים של ה"בונד" שהועברו על-ידי נציגות הממשלה⁵⁵, כ-300,000 בלבד. והרצח נמשך. אינני יכול לחיות ולשתוק, שעה שהולכים ונרצחים שרידי יהודי פולין, שאני נציגם.

חברי בגיטו וארשה נפלו עם נשק ביד בקרב הגבורה האחרון. לא זכיתי ליפול כמוהם, יחד עמם, אך אני שייך אליהם, לקבר ההמונים. אני מבקש להביע במותי את מחאתי העמוקה ביותר כנגד חוסר המעש שבו העולם משקיף, ומרשה להשמיד את העם היהודי. אני יודע, כי אין ערך רב לחיי אדם בייחוד היום. אך לאחר שלא עלה בידי להשיג את הדבר בחיי, אולי במותי אתרום להתנערות מהפסיביות של אלה, אשר יכולים וחייבים לפעול, בכדי שעוד עתה, אולי ברגע האחרון, יוכלו להציל מהשמדה בלתי נמנעת את קומץ היהודים הפולנים החיים עדיין. חיי שייכים לעם היהודי בפולין, ועל כן מוסר אני אותם לו. אני כמה, שהשריד הנותר ממיליוני יהודי פולין יוכה יחד עם המוני פולין לשחרור, שיינתן לו לנשום בפולין ובעולם של חירות וצדק סוציאליסטי, כגמול בעד הייסורים והעינויים הבלתי אנושיים. ואני מאמין, שפולין כזאת תקום ועולם כזה בוא יבוא. מובטחני שהנשיא וראש הממשלה יפנו את דברי אלה לכל אלה שאליהם מכוונים, והממשלה הפולנית תפתח מיד בפעולה בתחום הריפולומטי וההסברתי, בכדי להציל את השריד החי של יהודי פולין מהשמדה.

אני נפרד בברכה,

מכלם ומהכל שהיה יקר לי ואהבתי.

ש' זיגלבוים

אר' יד ושם, 55 — 0

• חבר הוועד הלאומי הפולני בלונדון מטעם ה"בונד", התאבד אור ל-12 במאי 1943.

•• מיופה כוח ובעל הסמכות העליונה במחצרת פולין מטעם הממשלה הגולה בלונדון.